

Volksgezondheid
Veiligheid van de Voedselketen
Leefmilieu

Activiteiten van de zorgkundige, de
basisverpleegkundige, de verpleegkundige
verantwoordelijk voor algemene zorg en de
verpleegkundig specialist

Versie: Oktober 2024

Inhoudstafel

I. Zorgkundigen (ZK)	3
II. Basisverpleegkundige (BV)	3
III. Verpleegkundigen verantwoordelijk voor algemene zorg (VVAZ)	4
IV. Vergelijkingstabel: ZK-BV-VVAZ	5
V. KB 18 JUNI 1990 – Bijlage 2: Toevertrouwde Handelingen	16
VI. KB 18 JUNI 1990 – Bijlagen 4 en 5	17
VII. Verpleegkundig specialist (VS)	18

De gecoördineerde wet van 10 mei 2015 regelt alle gezondheidsberoepen en hoofdstuk 4 betreft [de uitoefening van de verpleegkunde](#).

I. Zorgkundige (ZK)

De [zorgkundige](#) werkt onder delegatie van een VVAZ of van een basisverpleegkundige binnen zijn bevoegdheid en werkt met hem in een gestructureerd team.

De verpleegkundige handelingen die aan hem gedelegeerd kunnen worden, zijn gedetailleerd in het [KB van 12 januari 2006](#). Deze lijst is uitgebreid met 5 aanvullende handelingen in 2019 ([KB 27 februari 2019](#)).

Met andere woorden, Zorgkundigen die na 1 september 2019 zijn afgestudeerd en waarvan de opleiding de 5 aanvullende handelingen omvat, of Zorgkundigen die een aanvullende opleiding hebben gevolgd, mogen de 5 aanvullende handelingen uitvoeren – lijst van 1 september 2019.

Zorgkundigen die vóór 1 september 2019 zijn afgestudeerd en geen aanvullende opleiding hebben gevolgd, mogen alleen de handelingen uitvoeren die zijn gedetailleerd in het KB van 12 januari 2006 – lijst van 12 januari 2006.

II. Basisverpleegkundige (BV)

De [basisverpleegkundige](#) voert de zorgen uit zoals aangegeven in het verpleegplan opgesteld door de verpleegkundige verantwoordelijk voor algemene zorg die de verpleegdiagnose stelt. Dat verpleegplan vermeldt ook de grenzen waarbinnen de basisverpleegkundige zelf elementen uit het verpleegplan kan aanpassen.

In minder complexe situaties kan de BV autonoom de verpleegkunde uitoefenen binnen de grenzen van de bevoegdheden en de activiteiten die de Koning hem heeft toevertrouwd.

In complexere situaties werkt de BV binnen een zorgteam in nauwe samenwerking met de VVAZ of met de arts wanneer er geen VVAZ deel uitmaakt van het zorgteam. De initiële inschatting van de mate van complexiteit gebeurt door de VVAZ of door de arts wanneer de VVAZ geen deel uitmaakt van het zorgteam. De BV kan zelf de initiële inschatting van de complexiteit van de situatie uitvoeren voor technische prestaties die gedurende een periode van minder dan 24 uur worden uitgevoerd door de BV.

De activiteiten die de basisverpleegkundige kan uitvoeren, zijn vermeld in het [KB van 20 september 2023](#).

III. Verpleegkundige verantwoordelijk voor algemene zorg (VVAZ)

Het [KB van 18 juni 1990](#) stelt de lijst vast van de technische verpleegkundige verstrekkingen en de lijst van handelingen die door een arts of een tandarts kunnen worden toevertrouwd aan beoefenaars van de verpleegkunde, evenals de uitvoeringsmodaliteiten voor deze verstrekkingen en handelingen en de kwalificatievoorwaarden waaraan de beoefenaars van de verpleegkunde moeten voldoen.

De [verpleegkundigen verantwoordelijk voor algemene zorg](#), de VVAZ met een bijzondere beroepstitel (BBT), de VVAZ met een bijzondere beroepskwalificatie (BBK) en de VS kunnen alle handelingen uitvoeren die in de eerste twee bijlagen worden vermeld.

Bijlagen 4 en 5 zijn voorbehouden aan de VVAZ met een bijzondere beroepstitel (zie punt VI).

IV. Vergelijkende tabel: ZK-BV-VVAZ

NIET TECHNISCHE VERSTREKKINGEN VAN DE VERPLEEGKUNDE		
ZK	BV	VVAZ
- Het informeren en adviseren van de patiënt/resident en zijn familie conform het zorgplan, voor wat betreft de toegestane technische verstrekkingen. - Het bijstaan van de patiënt/resident en zijn omgeving in moeilijke momenten.	De BV heeft dezelfde niet technische verstrekkingen als de VVAZ maar binnen de grenzen van de bevoegdheden en de activiteiten* die de Koning hem heeft toevertrouwd. <i>*De basisverpleegkundige is een beoefenaar van de verpleegkunde die autonoom kan handelen in minder complexe situaties. In complexere situaties werkt hij binnen een gestructureerd zorgteam in nauwe samenwerking met de verpleegkundige verantwoordelijk voor algemene zorg of met de arts wanneer er geen verpleegkundige verantwoordelijk voor algemene zorg deel uitmaakt van het zorgteam</i>	- Het observeren, het herkennen, het evalueren en het vastleggen van de gezondheidsstatus zowel op psychisch, fysiek als sociaal vlak; - Het uitvoeren van de verpleegkundige diagnostiek en het bepalen van de te verstrekken verpleegkundige zorg; het voorschrijven van verpleegkundige zorg; het coördineren van verpleegkundige zorg; het delegeren van technisch verpleegkundige verstrekkingen; het toezicht op de uitvoering van gedelegeerde technisch-verpleegkundige verstrekkingen en zorg; - Het bijdragen aan de medische diagnosestelling, het meewerken aan de klinische bewaking van de gezondheidstoestand, het beoordelen van de evolutie van die gezondheidstoestand en het deelnemen, al of niet als lid van het interdisciplinair zorgteam, aan de uitvoering van de voorgeschreven behandelingen; - Het informeren en adviseren van de patiënt en/of zijn omgeving, het geven van gezondheidsvoorlichting en -opvoeding;

- Het voortdurend bijstaan, uitvoeren en helpen uitvoeren van interventies en handelingen, waardoor de beoefenaar van de verpleegkunde het behoud, de verbetering en het herstel van de gezondheid van gezonde en zieke personen en groepen beoogt;
- Het meewerken aan vroegtijdige zorgplanning, het verstrekken van palliatieve zorg en pijnbestrijding, het verlenen van levenseindezorg en de begeleiding bij de verwerking van het rouwproces;
- Het zelfstandig treffen van urgente levensreddende maatregelen en het handelen in crisis- en rampensituaties;
- Het analyseren van de kwaliteit van de zorg met als doelstelling de eigen beroepsuitoefening als verpleegkundige te verbeteren;

BEHANDELINGEN

B1 = verstrekkingen waarvoor geen voorschrift van de arts nodig is.

B2 = verstrekkingen waarvoor een voorschrift van de arts nodig is.

Ademhalingsstelsel		
ZK	BV	VVAZ
	B1: - Luchtwegenaspiratie en -drainage - Cardiopulmonaire resuscitatie met behulp van de volgende niet-invasieve hulpmiddelen: Mayo/Guedelcanule, beademingsballon - Zuurstoftoediening	
	B1: Verpleegkundige zorgen aan en toezicht op patiënten met een kunstmatige luchtweg bij gestabiliseerd tracheostoma	B1: - Verpleegkundige zorgen aan en toezicht op patiënten met een kunstmatige luchtweg - Gebruik van en toezicht op toestellen voor gecontroleerde en geassisteerde beademing B2: - Gebruik van en toezicht op thoraxdrainagesysteem - Cardiopulmonaire resuscitatie met invasieve middelen
Bloedsomloopstelsel		
ZK	BV	VVAZ
	B1: Plaatsen van intraveneuze katheters in een perifere vene, bloedafneming en intraveneuze perfusie met een isotonische zoutoplossing, eventueel met gebruik van een debietregelaar.	
		B1: Plaatsen van een intraveneuze perfusie met een isotonische zoutoplossing via een subcutaan poortsysteem dat verbonden is met een ader, bloedafneming en gebruik van een debietregelaar

Het verwijderen en heraanbrengen van kousen ter preventie en/of behandeling van veneuze aandoeningen, met uitsluiting van compressietherapie met elastische verbanden. 01-09-2019: Het verwijderen en heraanbrengen van verbanden en van kousen ter preventie en/of behandeling van veneuze aandoeningen.	B2: - Aanbrengen van verbanden en kousen ter preventie en/of behandeling van veneuze aandoeningen - Voorbereiding, toediening van en toezicht op intraveneuze perfusies en transfusies eventueel met technische hulpmiddelen	
	B2: Afname van transfusiebloed en bloedderivaten. Afname betreft het geheel van handelingen vanaf de voorbereiding van de afnamesets, het prikken, tot en met het klaarmaken van de afgenomen donaties (bloedproducten) voor bewaring en transport naar het laboratorium of productiecentrum.	B2: - De afname en behandeling van transfusiebloed en van bloedderivaten - Gebruik van en toezicht op toestellen voor extracorporele circulatie en contrapulsatie - Verwijderen van arteriële en diep- veneuze katheters - Het verrichten van de aderlating - Plaatsen van een lange perifeer veneuze katheter
Spijverteringsstelsel		
ZK	BV	VVAZ
01-09-2019 : Manuele verwijdering van fecalomen	B1: Manuele verwijdering van fecalomen B2: - Voorbereiding, uitvoering en toezicht op darmspoeling, maagspoeling, lavement, gastro-intestinale tubage en drainage. - Verwijdering, vervanging na fistelvorming (met uitzondering van de eerste vervanging uit te voeren door de arts) en toezicht op de percutane gastrostomiesonde met ballon.	

Urogenitaal stelsel		
ZK	BV	VVAZ
Het observeren van het functioneren van de blaassonde en het signaleren van problemen.	B1: - Vaginale spoeling - Aseptische vulvazorgen	
	B2: Voorbereiding, uitvoering en toezicht op blaassondage	B1: Eenmalige of intermittente blaassondage B2: Voorbereiding, uitvoering en toezicht op verblijfsonde
	B2: - Voorbereiding, uitvoering en toezicht op: ➤ blaasinstillatie ➤ drainage van de urinaire tractus - Verwijdering, vervanging na fistelvorming (met uitzondering van de eerste vervanging uit te voeren door de arts) en toezicht op de suprapubische blaassonde met ballon	
Huid en zintuigen		
ZK	BV	VVAZ
	B1: Voorbereiding, uitvoering van en toezicht op: verwijdering van losse vreemde voorwerpen uit de ogen B2: Voorbereiding, uitvoering van en toezicht op: - verwijderen van cutaan hechtingsmateriaal, wiken en drains en cutane katheters - plaatsen van kopglazen, bloedzuigers en larven	
12-01-2006: Soins d'hygiène à une stomie cicatrisée, ne nécessitant pas des soins de plaies	B1: Voorbereiding, uitvoering van en toezicht op: - wondverzorging bij gestabiliseerde wonden - de verzorging van stomata bij gestabiliseerde wonden, wonden met wiken en drains bij gestabiliseerde wonden	B1: Voorbereiding, uitvoering van en toezicht op: - wondverzorging - de verzorging van stomata, wonden met wiken en drains

	B2: Voorbereiding, uitvoering van en toezicht op: - spoeling van neus, ogen en oren - warmte- en koudetherapie - therapeutische baden - toepassen van therapeutische lichtbronnen met uitsluiting van lasertherapie	- spoeling van neus, ogen en oren - warmte- en koudetherapie - therapeutische baden B2: Voorbereiding, uitvoering van en toezicht op: - verwijderen van een epidurale catheter - toepassen van therapeutische lichtbronnen;
Metabolisme		
ZK	BV	VVAZ
	B2: In evenwicht houden van de vochtbalans	B1: In evenwicht houden van de vochtbalans B2: Voorbereiding, uitvoering en toezicht op technieken van: - hemodialyse - hemoperfusie - plasmaforese - peritoneale dialyse
Medicamenteuze toedieningen		
ZK	BV	VVAZ
De patiënt/resident helpen bij inname van geneesmiddelen via orale weg, nadat het geneesmiddel door middel van een distributiesysteem, door een verpleegkundige of een apotheker werd klaargezet en gepersonaliseerd.		B1: - Initiëren, uitvoeren en opvolgen van screenings voor primaire, secundaire en tertiaire preventie in het kader van overheids campagnes.

01-09-2019: Toediening van medicatie, met uitsluiting van verdovende middelen, die voorbereid is door de verpleegkundige of de apotheker langs volgende toedieningswegen: ➤ oraal (inbegrepen inhalatie) ➤ rectaal ➤ oogindruppeling ➤ oorindruppeling ➤ percutaan	B2: - Voorbereiding en toediening van vaccins - Voorbereiding en toediening van medicatie via de volgende toegangswegen: ➤ oraal (inbegrepen inhalatie) ➤ rectaal ➤ vaginaal ➤ oogindruppeling ➤ oorindruppeling ➤ percutane weg ➤ intraveneus – met uitsluiting van hoogrisicomedicatie	- Voorbereiding en toediening vaccins - Voorbereiding en toediening van medicatie via de volgende toegangswegen: ➤ oraal (inbegrepen inhalatie) ➤ rectaal ➤ vaginaal ➤ oogindruppeling ➤ oorindruppeling ➤ neusindruppeling ➤ percutane weg, overeenkomstig de instructies in de bijsluiter van het geneesmiddel of de instructies van de apotheker of van de voorschrijvende arts - B2: - Voorbereiding en toediening van medicatie via de volgende toegangswegen: ➤ intraveneus ➤ intraosseus - Voorbereiding en toediening van een medicamenteuze onderhoudsdosis via een door de arts geplaatste katheter: epidurale, intrathecale, intraventriculair, in de plexus, met als doel een analgesie bij de patiënt te bekomen
	B2: Voorbereiding en toediening van medicatie via de volgende toegangswegen: - subcutaan	

➤ subcutaan: enkel voor wat betreft de subcutane toediening van gefractioneerde heparine	- intramusculair - via luchtweg - hypodermoclyse - via gastro-intestinale katheter - via drain - via intranasale weg	
Bijzondere technieken		
ZK	BV	VVAZ
		B1: - Verpleegkundige zorgen aan en toezicht op prematuren met gebruik van incubator - Toezicht op het sterilisatieproces in de dienst sterilisatie B2: - Drainage van intracerebraal vocht via een ventrikeldrain onder permanente controle van de intracraniele druk. - Toepassing van de behandelingen tot immobilisatie van alle letsels, na eventuele manipulatie door de arts, zoals het aanbrengen van verbanden in gips en gipsvervangende producten en het toepassen van andere technieken tot immobilisatie
	B2: Verwijderen van gipsverbanden	
VOEDSEL- EN VOCHTTOEDIENING		
ZK	BV	VVAZ
- De orale vochtinname van de patiënt/resident bewaken en het signaleren van problemen - De vocht- en voedseltoediening bij een patiënt/resident langs orale weg helpen verrichten, uitgezonderd bij slikstoornissen en bij sondevoeding.		B1: - Veneuze vochttoediening met behulp van isotonische zoutoplossing - Subcutane vochttoediening/hypodermoclyse met isotonische zoutoplossing bij de patiënt met tekenen van uitdroging

01-09-2019: Voeding en vochttoediening langs orale weg	B1: Enterale vocht- en voedseltoediening B2: Parenterale voeding	
MOBILITEIT		
ZK	BV	VVAZ
- De patiënt/resident in een functionele houding brengen met technische hulpmiddelen en het toezicht hierop, conform het zorgplan. - Vervoer van patiënten/residenten, conform het zorgplan	B1: De patiënt in een functionele houding brengen met technische hulpmiddelen en het toezicht hierop	
HYGIËNE		
ZK	BV	VVAZ
- Hygiënische verzorging van patiënten/residenten met een dysfunctie van de ADL, conform het zorgplan - Mondzorg	B1: - Specifieke hygiënische zorgen als voorbereiding op een onderzoek of behandeling - Hygiënische zorgen bij patiënten met ADL-dysfunctie	
FYSIEKE BEVEILIGING		
ZK	BV	VVAZ
- Toepassing van de maatregelen ter voorkoming van infecties, conform het zorgplan. - Toepassing van de maatregelen ter voorkoming van decubitusletsels, conform het zorgplan	B1: - Vervoer van patiënten die een bestendig toezicht nodig hebben - Maatregelen ter preventie van infecties - Maatregelen ter preventie van decubitusletsels - Maatregelen ter voorkoming van lichamelijke letsels: valpreventie, toezicht	
Toepassing van de maatregelen ter voorkoming van lichamelijke letsels, conform het zorgplan	B1: Maatregelen ter voorkoming van lichamelijke letsels: fixatiemiddelen, isolatie conform het geïndividualiseerd verpleegplan	B1: Maatregelen ter voorkoming van lichamelijke letsels: fixatiemiddelen, isolatie

VERPLEEGKUNDIGE ACTIVITEITEN DIE VERBAND HOUDEN MET HET STELLEN VAN DE DIAGNOSE EN DE BEHANDELING		
ZK	BV	VVAZ
- Het meten van de polsslag en de lichaamstemperatuur en het meedelen van de resultaten. - Het observeren en signaleren bij de patiënt/resident van veranderingen op fysisch, psychisch en sociaal vlak binnen de context van de activiteiten van het dagelijks leven (ADL). 01-09-2019: Meting van de parameters behorende tot de verschillende biologische functiestelsels, met inbegrip van de glycemie meting door capillaire bloedafname. De zorgkundige moet de resultaten van deze metingen tijdig en accuraat rapporteren aan de verpleegkundige	B1: - Meting van de parameters behorende tot de verschillende biologische functiestelsel - Meting van de glycemie door capillaire bloedafname	
De patiënt/resident helpen bij niet steriele afname van excreties en secreties.		B1: - Bloedafneming of staalafneming en collectie van secreties en excreties en opdracht geven tot laboratoriumanalyse daarvan - Uitvoeren en aflezen van intradermotesten.
	B2: - Gebruik van apparaten voor observatie en behandeling van de verschillende functiestelsels - Staalafneming en collectie van secreties en excreties	
	B2: - Voorbereiding van invasieve ingrepen tot diagnosestelling - Bloedafneming door veneuze en capillaire punctie	B2: - Voorbereiding van en assistentie¹ bij invasieve ingrepen tot diagnosestelling - Uitvoeren en aflezen van cutane testen

¹ Assistentie veronderstelt dat arts en verpleegkundige samen handelingen verrichten bij een patiënt, waarbij er direct verbaal en visueel contact tussen hen bestaat.

	- Uitvoeren en aflezen van intradermotesten	- Bloedafneming langs aanwezige arteriële katheter
ASSISTENTIE BIJ MEDISCHE HANDELINGEN		
ZK	BV	VVAZ
	B1: Voorbereiding van de patiënt op de anesthesie en de chirurgische ingreep	
	B1: Beheer van de chirurgische en anesthesiologische uitrusting, buiten de ingrepen B2 : Voorbereiding en instrumenteren bij niet-invasieve chirurgische en medische ingrepen	B1: Beheer van de chirurgische en anesthesiologische uitrusting B2: - Deelneming aan de assistentie en aan het toezicht tijdens de anesthesie - Voorbereiding, assistentie en instrumenteren bij medische en chirurgische ingrepen.

V. KB 18 JUNI 1990 – Bijlage 2: Toevertrouwde Handelingen

VVAZ
Handelingen C – Handelingen die door een arts of een tandarts kunnen worden toevertrouwd
- Voorbereiding en toediening van: ➤ chemotherapeutische (anti tumorale) middelen en doelgerichte therapie ➤ isotopen ➤ immunotherapie ➤ desensibilisatie - Voorbereiding en toepassing van therapieën met radio-actieve materialen en met stralingsapparatuur - Uitvoering van onderzoeken en behandelingen in de medische, nucleaire en radiotherapeutische beeldvorming. Bij inspuiten van contraststoffen moet de mogelijkheid van een onmiddellijke adequate medische tussenkomst voorzien zijn. - Analysen, die tot de klinische biologie behoren, op lichaamsvloten, excreties, urine en vol bloed door middel van eenvoudige technieken in de nabijheid van de patiënt uitgevoerd, onder de verantwoordelijkheid van een erkend klinisch laboratorium, met uitzondering van de meting van de glycemie door capillaire bloedafname - Vervanging van de externe tracheacanule - Het debrideren van decubituswonden - Voorbereiding, assistentie, instrumenteren en post-operatieve zorg bij keizersnede - Het uitvoeren van de handelingen bedoeld in artikel 21quinquies § 1, a), b), en c) van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 tijdens de zwangerschap, de bevalling en het postpartum, in zover deze betrekking hebben op pathologie of afwijkingen al dan niet veroorzaakt door de zwangerschap en in het kader van de multidisciplinaire samenwerking binnen de voor de betrokken pathologie gespecialiseerde diensten. - Bloedafneming door arteriële punctie - Plaatsen van een perifeer ingebrachte centrale katheter (type PICC) - Ascitespunctie en lymfoedeempunctie onder vorm van assistentie of in aanwezigheid van de arts in het gebouw. - Posttraumatische of postchirurgische cutane hechting

VI. KB 18 JUNI 1990 – Bijlagen 4 en 5

Bijlage 4	
VVAZ houder van een bijzonder beroepstitel in intensieve zorg en spoedgevallen VVAZ houder van een bijzondere beroepstitel in pediatrie en neonatologie	
B1	- Cardiopulmonaire resuscitatie met invasieve middelen - Beoordeling van de parameters behorende tot de cardiovasculaire, respiratoire en neurologische functiestelsels - Gebruik van toestellen voor het bewaken van de cardiovasculaire, respiratoire en neurologische functiestelsels - Onthaal, evaluatie, triage en oriëntatie van de patiënten
C : Plaatsen van een intra-osseuse katheter	
Bijlage 5	
VVAZ houders van een bijzonder beroepstitel in peri-operatieve zorg, anesthesie, operatieve assistentie en instrumentatie	
B1 :	- Gebruik van toestellen voor het bewaken van de cardiovasculaire, respiratoire en neurologische functiestelsels - Beoordeling van de parameters behorende tot de cardiovasculaire, respiratoire en neurologische functiestelsels
B2 : Deelname aan de activiteiten van anesthesie en chirurgie onder toezicht van de arts	

VII. Verpleegkundig specialist (VS)

Bovendien kan de [verpleegkundig specialist](#), naast het uitvoeren van alle handelingen die aan de VVAZ zijn toegestaan, klinische activiteiten en/of medische handelingen verrichten in overeenstemming met de voorwaarden die zijn vastgelegd in het koninklijk besluit [van 14 april 2024](#).

VPI	
Waar	In de zorgcontext of het specialisatiegebied waarin de VS actief is
Voor wie	Een specifiek, beperkte patiëntenpopulatie, gedefinieerd in de interprofessionele samenwerkingsovereenkomst
Bepaald door	De uitvoering van een interprofessionele samenwerkingsovereenkomst
Klinische activiteiten en/of medische handelingen	- Beslissingen nemen en handelingen verrichten inzake medische diagnostiek, medische behandeling en opvolging van de totaalzorg van de patiënt na een primair door de arts gestelde diagnose en behandeling. In afwijking hiervan kan de verpleegkundige specialist beslissingen nemen en handelingen vereisen zonder voorafgaandelijk door de arts gestelde diagnose rekening houdend met de routinematige aard, mate van medische complexiteit en risico's. Doorverwijzen van patiënten naar andere gezondheidszorgbeoefenaars; - voorschrijven van geneesmiddelen en gezondheidsproducten; - opstellen van medische attesten; - beslissingen nemen inzake opname en- ontslagplanning Deze moeten veelvoorkomend zijn, van beperkte medische complexiteit en waarvan de risico's beheersbaar zijn. Deze twee laatste beperkingen moeten worden beschreven in de interprofessionele samenwerkingsovereenkomst
Interprofessionele samenwerkingsovereenkomst	Deze moet zijn: Duidelijk en geformaliseerde, en heeft onder meer betrekking op de uitvoering van klinische activiteiten en/of medische handelingen, samenwerking, doorverwijzing en opvolging van de patiënt - Opgesteld in nauwe samenwerking tussen de verpleegkundige specialist en de arts, en eventueel andere betrokkenen - Periodiek geëvalueerd en indien nodig bijgesteld De elementen die het moet bevatten worden vermeld in artikel 4, §3 van het KB.